

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०१८

अतारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

प्रश्नांची एकूण संख्या - ५०

प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, नांदेड अंतर्गत वाहनाची तपासणी
करतेवेळी ट्रक अपघातामध्ये झालेला मृत्यू

(१) ३४४४६ (२०-०१-२०१६). श्री.सुभाष साबणे (देगलूर) : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, नांदेड अंतर्गत गैरकारभाराची व अशा गैरकारभाराच्या प्रकारातून दिनांक ८ जुलै, २०१५ रोजीच्या मध्यरात्री वाहनाची तपासणी करतेवेळी ट्रकच्या अपघातामध्ये मृत्यू पावलेल्या संग्राम शिंदे मृत्यू प्रकरणाची उच्चस्तरीय चौकशी करून दोषींवर कारवाई करण्यासंबंधी स्थानिक लोकप्रतिनिधनी आयुक्त, परिवहन विभाग, महाराष्ट्र राज्य यांना दिनांक ३० जुलै, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास लेखी निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या निवेदनानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिवाकर रावते (२५-०१-२०१८) : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे. सदर प्रकरणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.मंत्री (परिवहन) यांना दिनांक २३.७.२०१५ रोजी निवेदन दिले आहे.

(२) व (३) सदर प्रकरणी उस्माननगर पोलीस स्टेशन येथे गु.र.क्र.४१/२०१५ भादवि कलम २७९, ३३७, ३०४ (अ) अन्वये गुन्हा नोंद करण्यात आला आहे. सदर प्रकरणाचे दोषारोप मा.न्यायालयात दाखल करण्यात आलेला असून सदर प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

कृषि अभियांत्रिकी पदवीधारकांचा शासनाच्या जलसंपदा व जलसंधारण
विभागामध्ये समावेश करण्याची केलेली मागणी

(२) ४३८०३ (२८-०४-२०१६). श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात कृषी अभियांत्रिकी पदवीधारकांचा शासनाच्या जलसंपदा व जलसंधारण विभागामध्ये समावेश करण्याची मागणी कृषी, उत्पादन शुल्क, अल्पसंख्यांक मंत्री यांचेकडे कराड, जि.सातारा येथील लोकप्रतिनिधींनी दिनांक ८ नोव्हेंबर, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२३-०२-२०१८) : (१) हे खरे नाही.

राज्यात कृषी अभियांत्रिकी पदवीधारकांचा शासनाच्या जलसंपदा व जलसंधारण विभागामध्ये समावेश करण्याची मागणीबाबतचे कराड, जि.सातारा येथील लोकप्रतिनिधींचे दि.८.११.२०१५ चे निवेदन मा.मंत्री (कृषी) यांचेकडे प्राप्त झालेले नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील मच्छीमारांचे उपजिवीकेसाठी येणाऱ्या विविध प्रकरणी आलेल्या तक्रारी व असलेल्या प्रलंबित मागण्या सोडविण्याबाबत

(३) ४८३४९ (२०-०४-२०१६). श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा) : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मच्छीमारांचे उपजिवीकेसाठी येणाऱ्या विविध प्रकरणी आलेल्या तक्रारी व असलेल्या प्रलंबित मागण्या सोडविण्यासाठी महाराष्ट्र मच्छिमार कृति समिती यांनी दिनांक ०३ नोव्हेंबर, २०१५ रोजी तसेच लोकप्रतिनिधी यांनीही दिनांक १८ नोव्हेंबर, २०१५ रोजी वा त्या दरम्यान निवेदनाद्वारे मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय

(३) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने निवेदनावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (२७-०२-२०१८) : (१) होय.

(२) व (३) निवेदनाच्या अनुषंगाने मा.मुख्यमंत्री यांचे अध्यक्षतेखाली बैठक आयोजित करण्यासाठी प्रस्तावित करण्यात आलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर जिल्ह्यात उसासाठी ठिबक सिंचनाने पाणी देण्याबाबत

(४) ५७९२६ (२०-०८-२०१६). श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ), डॉ.सुजित मिणचेकर (हातकणंगले) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कोल्हापूर जिल्ह्यात १ लाख २५ हजार हेक्टर क्षेत्रावर उसाचे पीक असून त्यापैकी केवळ दहा हजार हेक्टर क्षेत्रावरच ठिबक करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नुकतेच शासनाने उसासाठी ठिबकने पाणी देण्याबाबत शासनाचे धोरण आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, जिल्ह्यातील सर्व क्षेत्र ठिबकखाली आणण्याकरिता शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१४-०२-२०१८) : (१) होय.

- (२) महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरणाने दि. २५ जून, २०१५ च्या अधिसूनेन्वये (१) टँभू उपसा सिंचन योजना, (२) भीमा (उजनी), (३) मुळा, (४) निम्न मानार, (५) हतनूर, (६) उर्ध्व पुस, (७) कान्होळी नाला (नागपूर) व (८) अंबोली (सिंधुदुर्ग) या प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रातील ऊस, केळी व फळबाग या बागायती पीकाच्या सिंचनासाठी ठिबक/तुषार सिंचन यासारख्या सिंचन पध्दतीचा जून २०१८ पर्यंत अवलंब करण्याचे बंधनकारक केले आहे. वरील पथदर्शक प्रकल्पावर ठिबक/तुषार पध्दतीची अंमलबजावणी झाल्यानंतर आलेल्या अनुभवाच्या आधारे हा निर्बंध राज्यातील अन्य प्रकल्पांवर जून, २०१९ पासून लावण्यात येईल.
- (३) सूक्ष्म सिंचन संच बसविणा-या शेतक-यांना व्याज अनुदान देण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

तोहोगाव (जि.चंद्रपूर) या परिसरातील बहुतांश गावांमध्ये उष्ण व ढगाळ वातावरणामुळे सोयाबीनच्या पिकावर उंट अळीचा झालेला प्रादुर्भाव

(५) ६६७३८ (१६-१२-२०१६). श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) तोहोगाव (जि.चंद्रपूर) व परिसरातील परसोडी, कुडेसावली, लाठी, वेजगाव, सरांडी आदि गावांमध्ये उष्ण व ढगाळ वातावरणामुळे सोयाबीनच्या पिकावर उंट अळीचा प्रादुर्भाव माहे सप्टेंबर, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान झाला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीअंती या उंट अळीचा प्रादुर्भाव रोखण्याकरिता शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या आहेत वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२१-०२-२०१८) : (१) व (२) होय.

(३) उंट अळीचा प्रादुर्भाव रोखण्याकरिता सदर गावातील कृषी सहाय्यक व किड रोग सर्वेक्षण व सल्ला प्रकल्प अंतर्गत गावातील शेतकऱ्यांमध्ये प्रचार प्रसिध्दी तसेच जनजागृती करण्यात आलेली होती.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात कृषी पदवी शिक्षणासाठी सीईटी परीक्षा घेण्याबाबत

(६) ७३९७२ (१४-०४-२०१७). श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात कृषी पदवी शिक्षणासाठी सीईटी परीक्षा घेण्याचा निर्णय महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषदेने दिनांक ५ जानेवारी, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील १५६ अनुदानित आणि ३५ विनाअनुदानित कृषी महाविद्यालयांमध्ये इमारती व अन्य साधने व पुरेसे प्राध्यापक नसल्याच्या तक्रारी शासनाकडे आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने यासंदर्भात कोणत्या उपाययोजना केल्या आहेत वा करणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०६-०२-२०१८) : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) शासनाच्या दि.२ जुलै, २०१६ च्या पत्रान्वये कृषि महाविद्यालयामधील रिक्त पदे भरण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत. तसेच कृषि विद्यापीठातील आवश्यक कामासाठी विद्यापीठाच्या मागणीनुसार शासनाकडून वेळोवेळी निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो. तसेच कायमस्वरूपी विनाअनुदानित कृषि महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक मुल्यमापनाचे तपासणी करण्याकरिता डॉ.पुरी समिती गठीत करण्यात आली असून 'क' व 'ड' वर्गातील कृषि महाविद्यालयाची तपासणी करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अणुशक्तीनगर, मौजे तुर्भे (ट्रॉम्बे) मुंबई येथील जेटीचा विकास करण्यासाठी नेमलेल्या ठेकेदारांची व केलेल्या कामांची चौकशी करण्याबाबत

(७) ७६७५९ (२१-०४-२०१७). श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर) : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मौजे तुभे ट्राम्बे (मुंबई-चेंबूर) येथील जेट्टीचा विकास करण्याकरिता ६५३ कोटी रुपयांचा निधी २०१३-१४ व २०१४-१५ च्या अर्थसंकल्पात मत्स्यव्यवसाय विभागाने उपलब्ध केलेला आहे हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, निधी उपलब्ध होउन अदयाप गत अनेक वर्षे कामे अपूर्ण अवस्थेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त कामाकरिता नेमण्यात आलेल्या ठेकेदारांची व केलेल्या कामांची सखोल चौकशी करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी दिनांक २१ जून, २०१६ रोजी वा त्या सुमारास मा.मुख्यमंत्री यांच्याकडे पत्राद्वारे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त मागणीनुसार सदर कामाची सखोल चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यात काय आढळून आले,तदनुसार यास जबाबदार असणाऱ्या व्यक्तींवर शासन स्तरावर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री. महादेव जानकर (१८-०१-२०१८) :** (१) राज्य शासनाने अर्थसंकल्पात तरतूद केली नाही. परंतु मौजे तुभे, ट्राम्बे (मुंबई- चेंबूर) येथील जेट्टीचा विकास करण्याकरिता रु.६४१.७३ लक्ष इतक्या कामास दिनांक २५.११.२०११ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली असून या योजनेसाठी राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत सन २०१३-१४ मध्ये रु.३४.०० लक्ष व सन २०१४-१५ रु.८१.०० लक्ष अशा एकूण रु.११५.०० लक्ष रकमेचे वितरण केलेले आहे.
- (२) हे खरे नाही. मंजूर प्रकल्पातील जेट्टी व मासळी सुकविण्याचा चौथरा या कामांना जागा उपलब्ध झाल्याने वेळेत पूर्ण करण्यात आली आहेत. परंतु बोट दुरुस्ती केंद्र व जाळी विणण्याचे शेड, लिलावगृह या कामांना जागा उपलब्ध न झाल्याने सदरची कामे हाती घेण्यात आलेली नाहीत.
 - (३) होय, हे खरे आहे.
 - (४) जागा उपलब्ध असलेली कामे ठेकेदाराने वेळेत पूर्ण केली असल्याने व केलेली कामे सुस्थितीत असल्याने सदरच्या कामांची सखोल चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.
 - (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील कृषी उत्पादन वाढण्यासाठी भारत-इस्त्राईल
यांची संयुक्त कंपनी स्थापन करण्याबाबत**

(८) ७८२२२ (१४-०४-२०१७). श्री.डि मल्लीकार्जून रेड्डी (रामटेक), डॉ.तुषार राठोड (मुखेड) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील कोरडवाहू शेती, सुक्ष्मसिंचन, बियाण्यांची निवड याबाबत शेतकऱ्यांना येणाऱ्या अडचणींचे निराकरण करणे तसेच राज्यातील कृषी उत्पादन वाढावे यासाठी इस्त्राईली तंत्रज्ञानाची मदत घेऊन भारत-इस्त्राईल यांची संयुक्त कंपनी स्थापन करून त्यात गुंतवणुक करण्याचा प्रस्ताव सादर केल्याची माहिती मा.कृषी मंत्री, यांनी माहे जानेवारी, २०१७ च्या दुसऱ्या आठवड्यात दिली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त तंत्रज्ञानाच्या देवाण-घेवाणीच्या माध्यमातून कृषी उत्पादने वाढणार आहेत, हे ही खरे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे काय,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२३-०१-२०१८) : (१), (२) व (३) हे खरे नाही. तथापि, अमरावती विभागातील वेंबळा धरणाच्या लाभक्षेत्रात अभियांत्रिकी आराखडयामध्ये बदल करून कॅनॉल ऐवजी पाईपद्वारे पाण्याचा प्रवाह नियोजित करून सुक्ष्म सिंचनाची व्यवस्था निर्माण करण्याबाबतचा पथदर्शी प्रकल्प जेथो या इस्त्राईलच्या कंपनीसोबत राबविण्याबाबत प्राथमिक स्तरावर चर्चा झाली आहे. सदर प्रकल्पाबाबत जलसंपदा विभागाकडून पाईपद्वारे पाण्याच्या प्रवाहाबाबत कार्यवाही होत असल्याचे या चर्चेत स्पष्ट करण्यात आले होते. परंतु त्याची अंमलबजावणी करण्यासाठी भारत इस्त्राईल यांच्या संयुक्त कंपनीच्या स्थापनेबाबत निश्चित माहिती या विभागाकडे उपलब्ध नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

बियाणे उत्पादक कंपन्याची जबाबदारी निश्चित करण्याबाबत

(९) ८०८५१ (१४-०४-२०१७). श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील काही बियाणे उत्पादक कंपन्यांनी पीक उगवून न आल्यास नुकसान भरपाई दिली जाईल असे दावे केले होते मात्र ऐनवेळी त्यांनी नुकसान भरपाई न दिल्याने अनेक शेतकरी कर्जबाजारी झाले असल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, निकृष्ट व बोगस बियाणांमुळे अनेकदा शेतक-यांचे नुकसान होते ते टाळण्यासाठी बियाणे उत्पादक कंपन्याची जबाबदारी निश्चित करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१०-०१-२०१८) : (१) बियाणे उत्पादक कंपन्या सदोष बियाणां प्रकरणी शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाईपोटी बियाणांची रक्कम देतात अथवा बियाणे बदलून देतात. जर बियाणे उत्पादक कंपन्यांनी शेतकऱ्यांना आर्थिक अथवा वस्तुरूपातील नुकसान भरपाई देण्याचे नाकारल्यास नुकसान भरपाईचा दावा ग्राहक तक्रार निवारण मंचात दाखल करण्यासाठी कृषि विभागाचे अधिकारी शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करतात.

(२) बियाणे अधिनियम १९६६, बियाणे नियम १९६८, बियाणे नियंत्रण आदेश १९८३ आणि जिवनाश्यक वस्तु कायदा-१९५५ हे केंद्र शासनाचे कायदे आहेत. सदर कायद्यातील तरतुदीनुसार कार्यवाही करण्यात येते. तसेच, महाराष्ट्र कापूस बियाणे (पुरवठा, वितरण, विक्री

व विक्रीच्या किंमतीचे निश्चितीकरण यांचे विनियमन) अधिनियम-२००९ हा राज्य शासनाच्या स्वतंत्र कायदा असून सदर कायद्यात नुकसान भरपाई देण्याची तरतुद आहे. त्यानुषंगाने बियाणे कंपनीविरुद्ध कायदेशीररित्या नुकसान भरपाई देण्यासंदर्भात कारवाई केली जाते. तसेच, न्यायालयीन कारवाईसुध्दा केली जाते. निकृष्ट बियाणांचे नमुने प्रयोगशाळेत तपासून अप्रमाणित नमुन्यांवर कायदेशीर कारवाई केली जाते. गुणवत्ता नियंत्रणासाठी राज्यात भरारी पथकांची स्थापना करण्यात आलेली आहे. बियाणे अधिनियम १९६६ हा केंद्र शासनाचा कायदा असून सदर कायद्यात बदल करण्याबाबत केंद्र शासनास विनंती करण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

दौंड (जि.पुणे) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचनाचे प्रलंबित अनुदान देण्याबाबत

(१०) ८१५४७ (१४-०४-२०१७). श्री.राहूल कुल (दौंड) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दौंड (जि.पुणे) तालुक्यातील सुमारे ९९० शेतकऱ्यांचे ३ कोटी ४६ लाख रुपये ठिबक सिंचनाचे अनुदान रखडले असून सदर अनुदान माहे डिसेंबर, २०१६ पर्यंत देण्याचे मा.कृषी राज्यमंत्री यांनी आश्वासन दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, लोकप्रतिनिधी यांनी व तालुका कृषी कार्यालयाकडून सदर अनुदान मिळणेबाबत वेळोवेळी प्रस्ताव दाखल केले व पत्रव्यवहार देखील केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू शेतकऱ्यांना सन २०१२ पासूनचे प्रलंबित अनुदान देण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१२-०२-२०१८) : (१) प्रलंबित प्रकरणाचे अनुदान मार्च, २०१७ पर्यंत देण्याची व्यवस्था केली जाईल असे आश्वासन दिले होते.

(२) होय.

(३) दौंड (जि.पुणे) तालुक्यातील सन २०१२ ते सन २०१५ या कालावधीतील पुर्वसंमती दिलेल्या ५७९ अर्जदारांच्या प्रलंबित अनुदानाची रक्कम रु.१५७.८६ लक्ष त्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात आली आहे. दौंड तालुक्यातील पूर्व संमती दिलेल्या कोणत्याही पात्र लाभार्थ्यांचे अनुदान प्रलंबित नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हवामान बदलामुळे महाराष्ट्रातील मत्स्यव्यवसाय अडचणीत असल्याबाबत

(११) ८३२२९ (२०-०४-२०१७). श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर) : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हवामान बदलामुळे महाराष्ट्रातील मत्स्य व्यवसाय धोक्यात असून उत्पादनात सातत्याने घट होत असल्याची चिंता मुंबई विद्यापीठात आयोजित करण्यात आलेल्या आठव्या भारतीय विज्ञान परिषदेत व्यक्त करण्यात आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सागरी क्षेत्रावर होणारे हवामान बदलाचे परिणाम लक्षात घेता खारफूटीच्या संरक्षणाच्या विषयाबाबत कोणती काळजी घेण्यात येत आहे,
- (३) तसेच हवामान बदलातील परिणाम लक्षात घेता मत्स्य व्यवसायाच्या क्षेत्रात बदल घडविण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना करण्यात आल्या वा येत आहे,
- (४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (१७-०१-२०१८) : (१) हवामानातील बदल व त्याचे सागरी क्षेत्रावर होत असलेले परिणाम या विषयावर ८ व्या इंडियन युथ सायन्स काँग्रेसच्या परिषदेत परिसंवाद पार पडला. त्यात समुद्र किनारी पर्यटनात वाढ झाल्यामुळे मत्स्य व्यवसायावर परिणाम होत असल्याच्या मुद्द्यावर चर्चा झाली.

(२), (३) व (४) खारफूटीचे संरक्षण व संवर्धन करणाऱ्या दृष्टीने सदरचे क्षेत्र संरक्षित क्षेत्र करण्याचा निर्णय राज्य शासनाने घेतला त्यानुसार १५०८७ हेक्टर शासकीय जमीनीवर कांदळवन क्षेत्र भारतीय वन अधिनियम १९२७ कलम ४ अंतर्गत " राखीव वन" म्हणून अधिसूचित करण्यात आलेले आहे. तसेच अवनत २२६.४९ हेक्टर कांदळवन क्षेत्रावर रोपवन कार्यक्रम हाती घेण्यात आले आहे. कांदळवनाचे संरक्षण करण्याचे दृष्टीने वनविभागाचे ताब्यातील कांदळवन क्षेत्रात नियमित गस्ती घालण्यात येत आहे. कांदळवनाचे महत्व व सागरी जैवविविधता यांची माहिती देणारे माहिती केंद्र मौजे ऐरोली नवी मुंबई येथे उभारण्यात आलेले आहे. सदर माहिती केंद्राअंतर्गत सागरी क्षेत्राचे जैवविविधता, हवामान तसेच कांदळवन यांची सविस्तर माहिती देऊन महत्व पटवून जनतेमध्ये जनजागृती करण्यात येत आहे. कांदळवन क्षेत्रावर होणारे अतिक्रमण तातडीने निष्काषित करण्यात येत आहे. मुंबई, नवी मुंबई येथील या विभागाच्या ताब्यातील सुमारे २७०५ अनधिकृत बांधकामावर कारवाई करून ते निष्कासित केलेली आहे. समुद्र किनारा तसेच कांदळवन क्षेत्र स्वच्छ करण्यासाठी कांदळवन क्षेत्रातील वाहून येणारा कचरा प्लॅस्टीक व घनकचरा काढण्याकरीता पथदर्शी तत्वावर कार्यक्रम हाती घेण्यात आले आहे. राज्यातील कांदळवनाच्या संवर्धन, सागरी किनारी जैवविविधता तसेच उपजीविकेची साधने निर्माण करण्याच्या दृष्टीने विविध उपक्रम "कांदळवन संधारण व सागरी जैवविविधता प्रतिष्ठानामार्फत" राबविण्यात येत आहे.

**राज्यातील शेतकरी कुटुंब शेती उत्पन्नात अधिक सक्षम
होण्याकरिता शासनाने केलेल्या उपाययोजना**

(१२) ८५२२९ (१६-०८-२०१७). श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील एका शेतकरी कुटुंबाचे सरासरी मासिक उत्पन्न किती आहे व शेतीसाठी दरमहा सरासरी २ हजार ६५४ रुपये खर्च केल्यानंतर किती पिक उत्पन्न खर्च वजा जाता शेतकऱ्याला मिळते याबाबतचे सर्वेक्षण एनएसएसओ ने केल्याचे त्यांच्या अहवालात निष्पन्न झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील शेतकरी कुटुंबाचे उत्पन्न देशात १३ व्या क्रमांकाचे आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यातील शेतकरी कुटुंब शेती उत्पन्नात अधिक सक्षम व्हावा यासाठी शासनाने कोणत्या पर्यायी उपाययोजना करण्यासाठी निर्णय घेतला आहे वा याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०८-०१-२०१८) : (१) केंद्र शासनाच्या सांख्यिकी व कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालयांतर्गत राष्ट्रीय नमुना पाहणी कार्यालयामार्फत देशपातळीवर व राज्य शासनाच्या नियोजन विभागाच्या अधिपत्याखालील अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयामार्फत राज्य पातळीवर राष्ट्रीय नमुना पाहणीतील ७० व्या फेरीमध्ये (जुलै २०१२ ते जून २०१३), सदर माहिती, नमुना पाहणी तत्वावर संकलित करण्यात आलेली असून ती अंदाजित आहे. सदर नमुना पाहणी अहवालात राज्यातील शेतकरी कुटुंबाचे सरासरी मासिक उत्पन्न रु. ७३८६ /- असे दर्शविण्यात आलेले आहे. तर, मासिक खर्च रु. २६५४/- दर्शविण्यात आलेला आहे.

(२) होय.

(३) राज्यातील शेतकरी अधिक सक्षम व्हावा व शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुपटीने वाढविण्यासाठी व त्याचा उत्पादन खर्च कमी करून उत्पादन वाढीसाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहे.

१. निविष्ठावर होणा-या खर्चात कपात करण्याच्या दृष्टीने गाव पातळीवर ग्रामबिजोत्पादन कार्यक्रम कृषी विभागामार्फत घेण्यात येतो.

२. जमिनीची सुपिकता वाढविण्यासाठी मृद आरोग्य पत्रिकांचे वाटप करण्यात येत आहे. शेतकऱ्यांना मृद आरोग्य पत्रिकेप्रमाणे खताचा वापर करण्याबाबत शिफारस केली जाते. त्यामुळे खत वापरामध्ये बचत होते, परिणामी उत्पादन खर्चात बचत होते.

३. तंत्रज्ञान प्रसार होण्याकरिता पीक प्रात्यक्षिकांचे आयोजन करण्यात येते.

४. कृषी विभागामार्फत पीक किड व रोग सर्वेक्षण व सल्ला प्रकल्प(क्रॉप सॅप) ही योजनेमार्फत मोबाईल संदेशाद्वारे

शेतकऱ्यांना शास्त्रोक्त पध्दतीने किड व रोगाचे बाबत सल्ला दिला जातो. त्यामुळे अनावश्यक किटकनाशकाचा वापर नियंत्रणात ठेवून खर्चामध्ये बचत करण्यात येते.

५. शेतीचे उत्पन्न वाढविण्यासाठी काही मर्यादा असल्याने इतर पूरक उद्योगापासून उत्पन्न आवश्यक आहे. या अनुषंगाने कोरडवाहू शेती अभियान राबविले जात असून यामध्ये भूविकासांव्यतिरिक्त दुग्ध शेती, मत्स्यव्यवसाय, मधूमक्षीका पालन, रेशीम उद्योग, मेंढीपालन यासारखे उत्पन्न वाढविणा-या जोडधंद्यांना प्रोत्साहन दिले जाते.

६. शेतीमाल मूल्यवर्धनासाठी कृषी विभागाअंतर्गत प्राथमिक व दुय्यम प्रक्रिया केंद्रे उभारण्यासाठी प्रोत्साहन दिले जाते. शेतीमालास बिगर हंगामात भाव मिळण्यासाठी विविध योजनांतर्गत गोडावून व अनुषंगिक सुविधा पुरविल्या जातात. शितगृहाची साखळी निर्माण करण्यात येते.

७. समूह शेतीस चालना देण्यासाठी महामॅगो, महाग्रेप, महाबनाना, महाअनार यासारखे पिकांनुसार गट स्थापन केले असून अद्यापपर्यंत १३३३ शेतकरी उत्पादक कंपनी स्थापित केल्या असून सदर शेतकरी गटांना व एसएफएसी व आत्मा अंतर्गत आर्थिक सहाय्य केले जाते. ८. उपाययोजना शेतकरी सक्षम होण्यासाठी राज्य शासनाकडून केल्या जातात.

धुळे जिल्हयाचा नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजनेत समावेश करण्याबाबत

(१३) ८५५३५ (१५-०८-२०१७). श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनातर्फे शेतक-यांच्या आत्महत्या थांबवण्यासह शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी राबविण्यात येत असलेल्या नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजनेच्या दुस-या टप्प्यात धुळे जिल्हयाचा समावेश करण्यात येईल असे आश्वासन मा. कृषीमंत्री यांनी दिले असल्याचे माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, धुळे जिल्हयात सन २००५ पासून ९०० शेतक-यांनी आत्महत्या केल्या आहेत व गेल्या चार वर्षांपासून दुष्काळाचा सामना करावा लागला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर बाबींचा विचार करता शासनाने धुळे जिल्हयाचा नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजनेत समावेश करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१२-०१-२०१८) : (१) धुळे जिल्हयाच्या समावेशाबाबत लोकप्रतिनिधीच्या मागणीस अनुसरून नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्पाची कार्यवाही अंतिम टप्प्यात आली असल्याने आता या प्रकल्पात धुळे जिल्हयाचा समावेश करता येणार नाही तथापि, प्रकल्पाचा पुढील टप्पा राबविण्याबाबत निर्णय घेते वेळी प्रकल्पात धुळे जिल्हयाचा समावेश करण्याबाबत विचार करण्यात येईल.असे शासनातर्फे संबंधिताना कळविले आहे.

(२) धुळे जिल्हयात सन २००५ ते सप्टेंबर, २०१७ पर्यंत ५६० शेतकरी आत्महत्या झाल्या असून त्यापैकी ३२१ प्रकरणे पात्र व २२८ प्रकरणे अपात्र ठरली असून ११ प्रकरणे चौकशीस्तव प्रलंबित आहे. धुळे जिल्हयात सन २०१४-१५ मध्ये ४२०, सन २०१५ -१६ मध्ये ६१४, व सन २०१६-१७ मध्ये ३६६ गावांत दुष्काळ /दुष्काळ सदृश परिस्थिती जाहीर करून त्यानुषंगाने विविध उपाययोजना राबविण्यात आल्या आहेत.

(३) नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्पाच्या पहिल्या टप्प्यातील कार्यवाही अंतिम टप्प्यात आहे.सबब प्रकल्पाचा या टप्प्यावर धुळे जिल्हयाचा समावेश करणे शक्य नाही. तथापि प्रकल्पाचा पुढील टप्पा राबविताना धुळे जिल्हयाच्या समावेशाबाबत विचार करणे शक्य आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शेतकऱ्यांना तुषार व ठिबक सिंचन संच खरेदी करण्यासाठी
अनुदान देणे शासनाने रखडविलेले असल्याबाबत**

(१४) ८६९४९ (१५-०८-२०१७). श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.एकनाथराव खडसे (मुक्ताईनगर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील शेतकऱ्यांना तुषार व ठिबक सिंचन संच खरेदी करण्यासाठी शासन अनुदान देत असले तरी मागील काही वर्षांपासून हे अनुदान देणे शासनाने रखडविलेले असल्याने गेल्या वर्षापेक्षा यंदा ठिबक व तुषार सिंचनाच्या क्षेत्रात कमी झाले असल्याचे माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाच्या धोरणांमधील विसंगतीमुळे सर्वसामान्य शेतकऱ्यांचे आर्थिक नुकसान होते ते नुकसान होऊ नये याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१९-०१-२०१८) : (१) नाही. सन २०१६-१७ या वर्षात २.१५ लाख पात्र प्राप्त अर्जांपैकी उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेत १.६३ लाख शेतकऱ्यांना पूर्व संमती देण्यात आली. त्यापैकी १.६२ लाख शेतकऱ्यांनी सुक्ष्म सिंचन बसविले आहेत. त्यामधून सुमारे १.३४ लाख हेक्टर क्षेत्र सुक्ष्म सिंचनाखाली आले आहे.

(२) सन २०१७-१८ या वर्षात सध्यस्थितीत ३ लाख ४२ हजार एवढे अर्ज प्राप्त झाले आहेत. त्यापैकी १ लाख ७७ हजार अर्जांना पूर्वसमती देण्यात आली आहे. त्यासाठी रु. ६५८ कोटी एवढ्या निधीची आवश्यकता आहे. सन २०१७-१८ या वर्षात सुक्ष्म सिंचनासाठी रु. ७६३ कोटी एवढा निधी उपलब्ध होणार आहे.

पूर्वसमती देवून सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या ६४ हजार शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर सुमारे रु. १७३ कोटी एवढी अनुदानाची रक्कम जमा करण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

उस्मानाबाद येथील कृषी विद्यालयातील रिक्त पदे भरणेबाबत

(१५) ८७७३४ (१५-०८-२०१७). श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) उस्मानाबाद येथील कृषी महाविद्यालयील कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त असून विविध अडचणीमुळे विद्यार्थ्यांचे नुकसान होत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर संस्थेतील रिक्त पदे व तेथे विद्यार्थ्यांना लागणाऱ्या विविध सोयीसुविधांच्या मागणीचा प्रस्ताव वरिष्ठ कार्यालयाकडे पाठविला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर संस्थेतील रिक्त पदे व विद्यार्थ्यांना लागणाऱ्या विविध सोयीसुविधांच्या मागणीबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१०-०१-२०१८) : (१) कृषि महाविद्यालय उस्मानाबाद येथील कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त आहेत, ही बाब खरी आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) सदरस्थितीत कृषि महाविद्यालय, उस्मानाबाद अंतर्गत एकूण मंजूर ४८ पदांपैकी २४ पदे रिक्त आहेत. रिक्त पदे भरणेबाबतची कार्यवाही विद्यापीठ स्तरावरून चालू आहे. वर्ग-३ व ४ पदभरती प्रक्रियेबाबत शासन धोरणानुसार कार्यवाही केली जात आहे. तसेच विद्यार्थ्यांना लागणाऱ्या वीज, शुध्द पाणी, वसतीगृह, ग्रंथालय इत्यादी आवश्यक सोयीसुविधा विद्यापीठ स्तरावरून/महाविद्यालय स्तरावरून पूर्ण करणे संदर्भात नियमानुसार कार्यवाही करून विद्यार्थ्यांच्या मागण्या पूर्ण करण्याची कार्यवाही पार पाडली जाते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राष्ट्रीय फलोत्पादन धोरणातून शेतकऱ्यांना अनुदान वाढविण्याबाबत

(१६) ८८०१८ (१५-०८-२०१७). डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर) : सन्माननीय फलोत्पादन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राष्ट्रीय फलोत्पादन धोरणातून शेतकऱ्यांना अनुदान देण्यात येते हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, महागाईच्या काळात फलोत्पादन यांत्रिकीकरणातील घटकांसाठी खर्च तीन लाखांच्यावर येत असतांनाही अनुदान केवळ ७५ हजार रुपये देण्यात येते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरचे अनुदान वाढविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०५-०१-२०१८) : (१) राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानांतर्गत शेतकऱ्यांना अनुदान देण्यात येते हे खरे आहे.

(२) राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान (NHM) अंतर्गत पॉवर टिलर (८ अश्वशक्ती किंवा त्यापेक्षा जास्त) साठी किंमतीच्या ५० टक्के जास्तीत जास्त रु.०.७५ लाख प्रती युनिट अनुदान देण्यात येते.

(३) राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानांतर्गत यांत्रिकीकरण घटकासाठी देय असलेल्या अनुदानात वाढ करण्याबाबतचा प्रस्ताव केंद्र शासनास दि.१५.११.२०१७ च्या पत्रान्वये सादर करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांना निकृष्ट दर्जाची ठिबक सिंचन सामुग्री पुरविल्याबाबत

(१७) ८८०२० (१५-०८-२०१७). श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.जानराज चौगुले (उमरगा), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेतकऱ्यांना निकृष्ट दर्जाची ठिबक सामग्री पुरविणाऱ्या कंपन्याविरुद्ध प्राप्त झालेल्या तक्रारीनुसार तत्कालीन मा.मुख्य सचिवाचे अध्यक्षतेखाली सन २०१६ मध्ये उच्चस्तरीय समिती नेमण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, समितीने चौकशी करून गुजरात येथील विशाखा इरिगेशन प्रा.लि. कंपनी. जळगाव येथील तुलशी एक्स्ट्रयुशन लि. कंपनी, पुणे येथे फिनोलेक्स प्लासन इंडस्ट्रीज तसेच नाशिक येथील ईपीसी इंडस्ट्रीज प्रा.लि. या चार कंपन्या दोषी असल्याचे दर्शवून सदर चारही कंपन्यांचा परवाना १० वर्षासाठी रद्द करण्याबाबतचे आदेश शासनाने दिनांक ३० जुलै, २०१६ रोजी काढले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त चारही कंपन्यांचा बंदीचा कालावधी संपण्यापूर्वीच सदर कंपन्यावरील बंदी रद्द करून कंपन्यांना पुन्हा परवाना देण्याचे आदेश शासनाचे उपसचिव, कृषी विभाग मंत्रालय यांनी माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये निर्गमित केले आहे हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अहवालातील निष्कर्षमय शिफारशीच्या अनुषंगाने कंपन्यांवरील १० वर्षांचा कालावधी संपण्यापूर्वीच बंदी रद्द करून कंपन्यांना पुन्हा परवाना देणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०३-०२-२०१८) : (१) व (२) नाही. मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजनेच्या मान्यता समितीच्या दिनांक २९ जुलै, २०१७ रोजी आयोजित बैठकीत, प्रश्न भाग २ मध्ये नमुद चार कंपन्यांनी वसंतदादा शुगर इन्स्टिट्यूटच्या तपासणी अहवालानुसार एकापेक्षा जास्त वेळा निकृष्ट दर्जाचे साहित्य पुरविल्याने सदर कंपन्यांना सुक्ष्म सिंचन संचाचा पुरवठा करण्यास बंदी घालण्यात येत असल्याची बाब संचालक (फलोत्पादन) यांनी समितीच्या निदर्शनास आणली. त्यावर सदर समितीच्या मान्यतेनुसार, संचालक (फलोत्पादन) यांनी दिनांक ३० जुलै, २०१६ रोजी आदेश निर्गमित केले.

(३) व (४) सदर आदेशाविरुद्ध कंपन्यांनी शासनाकडे केलेल्या निवेदनास अनुसरून, सेंट्रल इन्स्टीट्यूट ऑफ प्लॉस्टीक इंजिनिअरींग (सिपेट), औरंगाबाद या सुक्ष्म सिंचन साहित्य तपासणीसाठी अधिकृत संस्थेकडून करण्यात आलेल्या पुनर्तपासणीमध्ये सर्व नमुने प्रमाणीत असल्याचे आढळून आले. या विसंगतीमुळे नैसर्गिक न्यायाच्या दृष्टीने या चार कंपन्यांना संधी देणे आवश्यक असल्याने त्याचेवर १० वर्षांच्या कालावधीसाठी घातलेली बंदी २०१६-१७ या वर्षापुरती मर्यादित करून सन २०१७-१८ या वर्षापासून सदर कंपन्यांची पुनर्नोंदणी करण्याचा शासनाचा निर्णय दि. ०५ एप्रिल, २०१७ च्या पत्रान्वये आयुक्त (कृषि) यांना कळविला आहे. सदर प्रकरणी नैसर्गिक न्यायाच्या तत्वानुसार शासनाने घेतलेल्या निर्णयाप्रमाणे कार्यवाही केली असल्याने कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील आवास ग्रामपंचायत हद्दीतील शासकीय कृषी फळरोपवाटीकेमधून आंब्याची परस्पर विक्री केल्याबाबत

(१८) ८८२२३ (१५-०८-२०१७). श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील आवास ग्रामपंचायत हद्दीतील शासकीय कृषी फळरोपवाटीकेमधील गट नं.५४२, ५४५, ५६१ या क्षेत्रामध्ये ३८ आंब्याची झाडे असून कृषी विभाग दरवर्षी आंबे पाडण्यासाठी ग्रामपंचायत व प्रसिध्दीमार्फत येथील ग्रामस्थांना विश्वासात घेऊन लिलाव केला जातो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कृषी सहाय्यक व आवास ग्रामपंचायतीचे उपसरपंच यांनी ग्रामस्थांना विश्वासात न घेता दोन आंबा पाडेकन्यामार्फत दिनांक ७ एप्रिल २०१७ रोजी झाडांवरील आंबे काढून परस्पर व्यापाऱ्याला विक्री करण्यात आली हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबतची चौकशी करून शासनाला मिळणाऱ्या उत्पन्नाचे नुकसान करणा-या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-११-२०१७) : (१) कृषि विभाग दरवर्षी फळरोपवाटिकेतील आंबे लिलावाने विक्री करतात हे खरे आहे.

(२) दि ७ एप्रिल, २०१७ रोजी झाडांवरील आंबे काढण्यात आले, मात्र रोपवाटिकेवरील आंब्यांची व्यापाऱ्यांना परस्पर विक्री करण्यात आलेली नाही.

(३) रोपवाटिकेवरील आंबा फळांची प्रथमतः कृषि उत्पन्न बाजार समिती वाशी येथे विक्री करून मिळालेले उत्पन्न रु.७४,८९१/- व रु. ३४२९/- असे एकूण रु ७८,३२०/- व लिलावाद्वारे मिळालेले रु. २,१०,०००/-असे एकूण रक्कम रु. २,८८,३२०/- शासनास चलनाद्वारे भरणा करण्यात आलेली आहे. त्यामुळे कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**येवला (जि.नाशिक) येथे शासकीय कृषी महाविद्यालय व शेतकरी
प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याबाबत**

(१९) ८९१८७ (१५-०८-२०१७). श्री.छगन भुजबळ (येवला) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) येवला (जि.नाशिक) येथे शासकीय कृषी महाविद्यालय व शेतकरी प्रशिक्षण केंद्र बांधण्याची आवश्यकता तपासून शासनाला अहवाल सादर करण्याबाबत महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ राहुरी यांना शासनाने माहे सप्टेंबर, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदेश दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासकीय कृषि महाविद्यालय व शेतकरी प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधीने माहे आक्टोबर, २०१५ व दिनांक ५ एप्रिल, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद आणि शासनाकडे मागणी केलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, येवला येथे शासकीय कृषि महाविद्यालय व शेतकरी प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यासाठी शासनामार्फत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२३-०२-२०१८) : (१), (२) व (३) येवला, जि.नाशिक येथे कृषी महाविद्यालय व शेतकरी प्रशिक्षण केंद्र मंजूर करण्याची स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मागणी केली होती. सदर मागणीच्या अनुषंगाने तपासणी करण्याचे निदेश महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांना देण्यात आले आहेत.

कृषी महाविद्यालय स्थापन करावयाच्या निकषानुसार येवला येथे जमीन उपलब्ध नसल्याबाबत महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांच्याकडून अहवाल प्राप्त झाला आहे.

तसेच दिनांक १०.०७.२०१७ रोजी झालेल्या बैठकीत मा.राज्यपाल महोदयांनी "सध्या शासनाने मंजूर केलेल्या कृषी महाविद्यालयांना आवश्यक त्या शैक्षणिक व इतर सोईसुविधा उपलब्ध करून देण्याचे दायित्व पूर्ण होईपर्यंत नवीन कृषी महाविद्यालयांना मान्यता देण्यात येऊ नयेत" असे निदेश दिले आहेत. त्याचप्रमाणे कृषी शिक्षणाच्या गुणवत्तेचा विचार न होता झालेला विस्तार, अपु-या सुविधा तसेच चालू कामांचा आवर्ती खर्च, भारतीय कृषी अनुसंधान परिषदेने कृषी विद्यापीठांची मान्यता निलंबित करणे या अनुषंगाने कृषी शिक्षणाचा बृहत आराखडा शासनास तातडीने सादर करण्याकरिता महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषदेस सूचना देण्यात आल्या आहेत.

शेतकरी प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याबाबत सद्यःस्थितीत कोणतीही योजना नाही. तथापि, हंगामनिहाय वेगवेगळ्या पीक योजनेमधून शेतक-यांना प्रशिक्षित करण्याची कार्यवाही विस्तार व प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत तालुका स्तरावरून वेळोवेळी करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सातबाऱ्यावर नाव नसणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या पाल्याला अपघात
विम्याचा लाभ वारस हक्काने देण्याबाबत**

- (२०) ८९७६६ (१९-०८-२०१७). डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली), श्री.नानाजी शामकुळे (चंद्रपूर), श्री.चरण वाघमारे (तुमसर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) वीज पडून, साप चावून ,पाण्यात बुडून ईत्यादी प्रकारच्या दुर्घटनांमध्ये मृत्यू झाल्यास सातबारावर नाव असणाऱ्या शेतकऱ्यांना शासनाकडून अपघात विमा दिला जातो, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सातबारावर नाव नसणाऱ्या मात्र वडीलोपार्जित शेती करणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या पाल्याचा शेतात अपघाताने मृत्यू झाल्यास त्याच्या परिवारास कोणत्याही प्रकारचे अपघात विम्याचे लाभ दिले जात नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबतची चौकशी शासनाने केली आहे काय,
- (४) असल्यास, त्यानुसार सातबारावर नाव नसणाऱ्या मात्र वडीलोपार्जित शेती करणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या पाल्याचा शेतात अपघाताने मृत्यू झाल्यास त्याच्या परिवारास अपघात विम्याचे लाभ देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१६-०२-२०१८) : (१) होय.

(२), (३) व (४) योजनेच्या मागदर्शक सूचनांनुसार केवळ ७/१२ अभिलेखामध्ये नाव असणाऱ्या शेतकऱ्यांनाच योजनेचा लाभ अनुज्ञेय असून त्यांच्या अन्य नातेवाईकांना लाभ अनुज्ञेय नाही.

मात्र, शेतकऱ्यांना, स्वतः पाल्यांना प्रधानमंत्री जीवन ज्योती विमा योजना व प्रधानमंत्री सुरक्षा योजनेचा लाभ घेता येतो. या पार्श्वभूमिवर त्यात अपघाताच्या परिस्थितीमध्ये विम्याचे लाभ खालीलप्रमाणे उपलब्ध आहेत:

अ) प्रधानमंत्री जीवन ज्योती विमा योजना : कोणत्याही कारणास्तव मृत्यू झाल्यास २ लाख रुपये रक्कम सदस्यास देय. विमा हप्ता रु.३३० प्रती वर्ष.

ब) प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना:-

१) सदस्याचा मृत्यू झाल्यास २ लाख रुपये.

२) दोन डोळे निकामी होणे अथवा दोन्ही पाय अथवा दोन्ही हात निकामी होणे अथवा एका डोळ्याचे अंधत्व, एक हात किंवा एक पाय निकामी होणे. वरील सर्व बाबी अपरिवर्तनीय असल्यास २ लाख रुपये.

३) एका डोळ्याचे अंधत्व, एक हात किंवा एक पाय निकामी होणे. वरील सर्व बाबी अपरिवर्तनीय असल्यास १ लाख रुपये. विमा हप्ता रु.१२ प्रती वर्ष.

वडिलोपार्जित शेतजमीनीवर वारस म्हणून नावे नोंदणी केल्याशिवायही वरील योजनांचा लाभ अनुज्ञेय आहे. त्यासंबंधी अटी खालीलप्रमाणे आहेत :

अ) प्रधानमंत्री जीवन ज्योती विमा योजना : योजनेचा लाभ घेण्यासाठी सदस्य सहभागी बँकेचा खातेधारक व वय वर्ष १८ ते ५० या वयोगटातील असणे आवश्यक आहे.

- ब) प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना: योजनेचा लाभ घेण्यासाठी सदस्य सहभागी बँकेचा खातेधारक व वय वर्ष १८ ते ७० या वयोगटातील असणे आवश्यक आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**काटोल व नरखेड तालुक्यात सोयाबिन पिकांच्या झालेल्या
नुकसानाची भरपाई मिळण्याबाबत**

- (२१) ११४६४ (२२-०८-२०१७). डॉ.आशिष देशमुख (काटोल) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) नागपूर जिल्हयातील काटोल तालुक्यात सोयाबिन पिकांचे एकूण खरीप क्षेत्र हे १९३२१ हेक्टर आहे व नरखेड तालुक्यातील सोयाबिन पिकांचे एकूण खरीप क्षेत्र हे १४१४४ हेक्टर आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, काटोल तालुक्यातील सोयाबिनच्या एकूण खरीप क्षेत्रापैकी पिवळा मोझॅक रोगामुळे ७५ टक्के व नरखेड तालुक्यातील ७५ टक्के हेक्टर क्षेत्र हे पिवळ्या मोझॅक या रोगाने व २० टक्के हेक्टर क्षेत्र हे अपुऱ्या व खंडीत पावसामुळे पूर्णतः नुकसानग्रस्त झाले आहे हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, काटोल व नरखेड तालुक्यातील रोगामुळे किंवा पावसामुळे खराब झालेल्या सोयाबिन पिकांच्या झालेल्या नुकसानीबाबत नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१२-०२-२०१८) : (१) नागपूर जिल्हयातील काटोल व नरखेड तालुक्यातील सोयाबीन पीकाखालील सरासरी लागवड क्षेत्र अनुक्रमे ३९,५६६ हे व २९,४९० हे एवढे आहे. सन २०१७ मध्ये काटोल व नरखेड तालुक्यात अनुक्रमे १३७४५ व १२३७० हे. क्षेत्रावर सोयाबीन पिकाची पेरणी करण्यात आली.

(२) नाही. काटोल तालुक्यातील २५० हे वर अत्यल्प व नरखेड तालुक्यात ८२० हे क्षेत्रावर ९ ते १० टक्के पिवळा मोझॅकच्या प्रादुर्भावाची तीव्रता दिसून आली.

काटोल व नरखेड तालुक्याची सोयाबीन पीकांची सरासरी उत्पादकता अनुक्रमे ५८३ व ४९८ कि.ग्रॅ/ हे. एवढी आहे. तथापि, पिक कापणी प्रयोगानुसार सन २०१७ मध्ये सदर तालुक्यांची प्रति हेक्टरी उत्पादकता अनुक्रमे ८५० कि.ग्रॅ. व ५९७ कि.ग्रॅ एवढी आहे.

(३) सोयाबीन पीकांच्या उत्पादनात कोणत्याही प्रकारची घट झालेली नसल्याने नुकसान भरपाई देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

फलोत्पादन यांत्रिकी करणातील घटकासाठी अनुदानाची मर्यादा वाढविणेबाबत

(२२) १९६४९ (१५-०८-२०१७). श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली) : सन्माननीय फलोत्पादन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राष्ट्रीय फलोत्पादन धोरणातून फलोत्पादन यांत्रिकीरणातील घटकांसाठी खर्च ३ लाखापेक्षा जास्त येत असतांनाही शेतक-यांना अनुदान फक्त ७५ हजार रुपयांपर्यंत मिळत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यामुळे शेतक-यांना या योजनेचा लाभ घेणे परवडत नाही, हे ही आहे काय,
- (३) असल्यास, या योजनेत लाभार्थ्यांना भरीव अनुदान मिळावे, यासाठी शासनस्तरावरून केंद्र सरकारकडे कोणता पाठपुरावा केला आहे वा करण्यात येत आहे
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०५-०१-२०१८) : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान (NHM) अंतर्गत पॉवर टिलर (८ अश्वशक्ती किंवा त्यापेक्षा जास्त) साठी किंमतीच्या ५० टक्के, जास्तीत जास्त रु. ०.७५ लाख प्रती युनिट अनुदान देण्यात येते.

(३) राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानांतर्गत यांत्रिकीकरण घटकासाठी देय असलेल्या अनुदानात वाढ करण्याबाबतचा प्रस्ताव केंद्र शासनास दि.१५.११.२०१७ च्या पत्रान्वये सादर करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोट तालुक्यात (जि.अकोला) विशेष घटक योजनेचा लाभ एकाच कुटुंबातील चौघांना दिल्याबाबत

(२३) १९८६१ (१८-०८-२०१७). श्री.हरिष पिंपळे (मुर्तिजापूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोट तालुक्यात (जि.अकोला) विशेष घटक योजनेचा लाभ एकाच कुटुंबातील चौघांना दिल्याप्रकरणी तसेच गतवर्षी प्राप्त साहित्य लाभार्थींना परस्पर वाटप केल्याची चौकशी करून फौजदारी कारवाई करण्याची मागणी मुख्य कार्यकारी अधिका-यांकडे माहे मे,२०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान केली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले,
- (३) असल्यास, चौकशीनुसार पुढे शासनाने कोणती कार्यावाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१२-०२-२०१८) : (१) सभापती, कृषी, पशुसंवर्धन, व दुग्धशाळा समिती, जि.प, अकोला यांनी दि. १७ जून, २०१७ रोजी मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना पत्र दिले होते.

- (२) जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी (विधयो), जि.प. अकोला यांचे मार्फत प्रकरणाची चौकशी करण्यात आली. चौकशीमध्ये एकाच कुटुंबातील चौघांना लाभ दिल्याचे तसेच योजनेमध्ये अनियमितता किंवा भ्रष्टाचार झाल्याचे आढळून आले नाही.
- (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात भाकड गायी, निरुपयोगी बैलाच्या संगोपणासाठी
३४ जिल्ह्यात गोवंश केंद्र उभारण्याबाबत**

(२४) १२२४९ (१४-०८-२०१७). श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात भाकड गायी, निरुपयोगी बैलाच्या संगोपणासाठी मुंबई वगळता ३४ जिल्ह्यात गोवंश केंद्र उभारण्याचा निर्णय शासनाने माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, त्यानुसार शासनाने गोवंश केंद्र उभारण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (२०-०२-२०१८) : (१) व (२) हे खरे आहे.

१. गोवंशाचा सांभाळ (भाकड गाई, अनुत्पादक / निरुपयोगी बैल, वळू इ.) करण्यासाठी गोशाळांना अर्थसहाय्य देण्यासाठी राज्यस्तरीय योजनेअंतर्गत "गोवर्धन गोवंश सेवा केंद्र" ही नवीन योजना सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षामध्ये राज्यातील मुंबई व मुंबई उपनगर हे २ जिल्हे वगळता उर्वरीत ३४ ग्रामीण जिल्ह्यात राबविण्यासाठी दि.२६.४.२०१७ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

२. सदर योजना राज्यात राबविण्यासाठी प्राणी कल्याणाचे कामकाज करणाऱ्या संस्थांकडून विहित नमून्यातील प्रस्ताव जिल्हास्तरावर स्थापन केलेल्या छाननी समितीकडून स्वीकारण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

अंबरनाथ तालुक्यातील शेतकऱ्यांना पिक विम्याचा लाभ तातडीने मिळणेबाबत

(२५) १२७०७ (१८-०८-२०१७). श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अंबरनाथ तालुक्यातील प्रधानमंत्री पिकविमा योजना खरीप हंगाम २०१६ अंतर्गत बाधित शेतकऱ्यांना पिकांचे पंचनामे होऊन देखील अदयापर्यंत पिक विमा योजनेचा लाभ मिळत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यामुळे बाधित शेतकरी आर्थिक अडचणीत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी शेतकऱ्यांना पिक विम्याचा लाभ तातडीने मिळणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०८-०१-२०१८) : (१) व (२) हे खरे नाही.

प्रधानमंत्री पिक विमा योजना खरीप २०१६ अंतर्गत योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार अंबरनाथ तालुक्यातील स्थानिक नैसर्गिक आपत्ती या बाबी अंतर्गत विमा कंपनीकडे प्राप्त नुकसानीच्या सूचनांच्या आधारे विमा कंपनीने ३८ शेतकऱ्यांची रु. ४.१० लाख नुकसान भरपाई निश्चित केली असून संबंधित बँकामार्फत शेतकऱ्यांना अदा करावयाची कार्यवाही सुरु आहे.

- (३) प्रधानमंत्री पिक विमा योजना खरीप २०१६ अंतर्गत स्थानिक नैसर्गिक आपत्ती या जोखिमेअंतर्गत बाधित शेतकऱ्यांची नुकसान भरपाई तात्काळ अदा करणेबाबत विमा कंपनीस सूचित करण्यात आले आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमळनेर (जि.जळगाव) तालुक्यातील सर्व लघु पशुचिकीत्सालयाच्या
नवीन इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत**

(२६) १४०६१ (१४-०८-२०१७). श्री.शिरीषदादा चौधरी (अमळनेर) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अमळनेर (जि.जळगाव) तालुक्यातील सर्व लघु पशुचिकीत्सालयाच्या नवीन इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबतची मागणी मा.मुख्यमंत्री व मा.पशुसंवर्धन व दुग्धविकास राज्यमंत्री यांचेकडे अमळनेर विधानसभा क्षेत्राचे लोकप्रतिनिधीनी दिनांक ६ जून, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (२) सदर प्रकरणी मा.मुख्यमंत्री व मा.राज्यमंत्री महोदयांनी कार्यवाही करण्याचे आदेश संबंधित विभागाच्या अधिकाऱ्यांना दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (२७-०२-२०१८) : (१) हे खरे आहे.

- (२) हे खरे आहे.

(३) अंमळनेर येथे जिल्हा परिषद जळगांव अंतर्गत पशुवैद्यकीय दवाखाना श्रेणी-१ कार्यरत आहे. सदर इमारतीची सन २०१४-१५ मध्ये पशुवैद्यकीय दवाखान्याचे बळकटीकरण करणे या केंद्र पुरस्कृत योजना अंतर्गत रु.४.७२ लक्ष एवढा निधी मंजूर करण्यात आला असून सदर इमारतीची दुरुस्ती करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

लातूर जिल्ह्यात कृषी विभागांतर्गत अधिकारी व कर्मचारी यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(२७) १४९५२ (२२-०९-२०१७). श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.बसवराज पाटील (औसा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लातूर जिल्ह्यात कृषी विभाग अंतर्गत जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी, तालुका कृषी अधिकारी, मंडळ कृषी अधिकारी सह कर्मचारी यांची पदे रिक्त असल्याचे माहे सप्टेंबर २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर विभागांतर्गत अधिकारी व कर्मचारी यांची एकूण किती पदे आहेत व त्यापैकी किती पदे रिक्त आहेत,

(३) असल्यास, सदर रिक्त पदे तातडीने भरण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (३०-०१-२०१८) : (१) हे खरे आहे.

लातूर जिल्ह्यामध्ये माहे सप्टेंबर, २०१७ अखेर एकूण ६५८ मंजूर पदांपैकी ५२४ पदे भरलेली असून १३४ पदे रिक्त आहेत.

(२) विभागीय कृषि सहसंचालक लातूर व अधिनस्त कार्यालयामध्ये मिळून एकत्रितरित्या माहे सप्टेंबर, २०१७ अखेर एकूण ३३७७ मंजूर पदांपैकी २५५९ पदे भरलेली असून ८१८ पदे रिक्त आहेत.

(३) महाराष्ट्र कृषि सेवा, गट-ब (कनिष्ठ) या संवर्गात दिनांक १०/११/२०१७ रोजी ५० उमेदवारांना नियुक्ती देण्यात आलेली असून त्यामध्ये लातूर जिल्ह्यात १ उमेदवारास नियुक्ती देण्यात आलेली आहे. तसेच ७९ पदांचे मागणीपत्र महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगास सादर करण्यात आलेले असून लोकसेवा आयोगाकडून दिनांक १२/०४/२०१७ रोजी जाहिरात विज्ञापित करण्यात आलेली आहे.

तसेच या संवर्गातील पदोन्नतीच्या कोटयातील १०२ रिक्त पदे पदोन्नतीने भरण्याची कार्यवाही चालू आहे.

कृषि सहाय्यक या संवर्गातील ७३० कृषि सेवकांची निवडयादी सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक यांना पाठविण्यात आलेली असून त्याबाबत प्रचलीत नियमानुसार पुढील कार्यवाही करण्याच्या सूचना देलेल्या आहेत.

शासन निर्णय, दिनांक २५/०५/२०१७ नुसार आकृतिबंध अंतिम मंजूर होईपर्यंत नवीन पदनिर्माती तसेच पदभरती करता येणार नाही. यास्तव विभागातील पदांचा आढावा घेवून कृषि विभागाचा सुधारित आकृतिबंध मान्यतेस्तव वित्त विभागास सादर करण्यात आलेला आहे. प्रस्तावित आकृतिबंधाच्या अनुषंगाने कृषि आयुक्तालयातील तसेच अधिनस्त क्षेत्रिय कार्यालयातील या संवर्गाची पदे निश्चितीनंतर त्या संवर्गाची पदे नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांचे स्तरावर प्रचलित नियमानुसार भरण्याची कार्यवाही अनुसरण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यातील कोरडवाहू शेती अभियानांतर्गत निवड

झालेल्या गावांना अनुदान मंजूर करण्याबाबत

(२८) १५०२६ (२७-१२-२०१७). श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर जिल्ह्यातील संगमनेर व राहाता तालुक्यातील अस्तगांव, गोगलगांव, केलवड पि. निर्मळ, धनगरवाडी, डो-हाळे, चितळी, शेडगांव, चिंचपूर, खळी, पिंपरी-लोकी, शिबलापूर या गावांची सन २०१६-१७ या वर्षी कोरडवाहू शेती अभियानांतर्गत निवड करण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोरडवाहू शेती अभियानासाठी सन २०१७-१८ मध्ये रक्कम रुपये ३५३४.२७ इतकी अर्थसंकल्पीय तरतूद करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कोरडवाहू शेती अभियानासाठी यावर्षी आर्थिक तरतूद करूनही संगमनेर व राहाता तालुक्यातील गावांना अद्याप काहीही निधी वितरित करण्यात आला नसल्याच्या तक्रारी निवड केलेल्या संबंधित गावाच्या गावकऱ्यांनी मा.कृषी मंत्री, कृषी आयुक्त पुणे व कृषी अधिकारी अहमदनगर, यांचेकडे माहे मे, २०१७ पासून ते आजतागायत अनेकदा तक्रारी करूनही अद्याप कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीअंती दरम्यानच्या काळात संगमनेर व राहाता तालुक्यातील निवडण्यात आलेल्या गावांतील अपूर्ण कामे पूर्ण करण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत तसेच गावातील कामे पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२३-०२-२०१८) : (१) दि.२९.११.२०१३ व ४.३.२०१४ च्या शासननिर्णयान्वये कोरडवाहू शेती अभियानांतर्गत अनुक्रमे ३३ व अतिरीक्त ४२ गावांचा समावेश करण्यात आलेला आहे. यामध्ये नगर जिल्ह्यातील संगमनेर व राहाता तालुक्यातील अस्तगांव, गोगलगांव, किलवड, पि.निर्मळ, धनगरवाडी, डो-हाळे, चितळी, शेडगांव, चिंचपूर, खळी, पिंपरी-लोकी, शिबलापूर या गावांचा समावेश आहे.

(२) सन २०१७-१८ या वर्षात या योजनेकरीता रू. ३५३४.२७ लक्ष निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आला असून तसेच, कामे अपूर्ण असलेल्या गावांसाठी आवश्यक रू. ४५०२.४६ लक्ष निधी विचारात घेता अर्थसंकल्पित तरतूद वगळता रू. ९६८.४६ लक्ष अतिरीक्त लागणारा निधी सन २०१७-१८ च्या पुरवणी मागणी द्वारे उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(३) नाही.

(४) शासन निर्णय दि.२३.८.२०१७ अन्वये ७०% च्या मर्यादित वितरीत रू. २४७३.८० लक्ष मधून उर्वरीत अपूर्ण कामे असलेल्या व कमीत कमी निधीची आवश्यकता असलेल्या १९ गावांपैकी ९ गावांसाठी रू. ३८५.३५ लक्ष निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. यामध्ये संगमनेर व राहाता तालुक्यातील गोगलगांव (रू. ५१.००लक्ष), किलवड (रू. ४६.०३ लक्ष), धनगरवाडी (रू.४६.५० लक्ष), शेडगांव (रू. ४४.८२ लक्ष) याप्रमाणे एकूण रू. १८८.३५ लक्ष निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही

न्याहभेद (ता.जि.धुळे) परिसरात अपूर्ण पावसामुळे येथील मका पिकांचे पूर्णतः नुकसान झाल्याबाबत

(२९) १५१३३ (२९-१२-२०१७). श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.संग्राम थोपटे (भोर) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) न्याहभेद (ता.जि.धुळे) परिसरात अपूर्ण पावसामुळे खरिप हंगाम वाया गेला असून येथील मका पिकांचे पूर्णतः नुकसान झाले असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नुकसानग्रस्त पिकांचा पंचनामा करून शेतक-यांना मोबदला देण्यात यावा अशी मागणी ग्रामस्थांतर्फे करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, ग्रामस्थांच्या या मागणीची दखल घेऊन शासनाने पिक पंचनामे करून बाधित शेतक-यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२०-०२-२०१८) : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे आहे.

(३) मौजे न्याहळोद ता.जि.धुळे परिसरात अपुऱ्या पावसामुळे खरिप हंगाम वाया गेल्याची तसेच मका पिकांचे पूर्णतः नुकसान झाले असल्याबाबतची बाब माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली नसल्याने पिकांचा पंचनामा करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंतप्रधान कृषी सिंचन योजनेअंतर्गत ठिबक सिंचनक्षमता वाढविण्यासाठी
केंद्राचा मान्य झालेला निधी मिळण्याबाबत**

(३०) १५३५१ (२७-१२-२०१७). श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पंतप्रधान कृषी सिंचन योजनेअंतर्गत ठिबक सिंचनक्षमता वाढविण्यासाठी राज्याने ४४० कोटी रुपयांचा निधी केंद्र शासनाकडे मागितल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, केंद्राने निर्धारित केलेल्या ३८० कोटी रुपयांच्या निधीपैकी प्रत्यक्षात १९० कोटी रुपयांचेच साहाय्य प्रत्यक्षात मंजूर करून केंद्राने निधी देण्यास दुर्लक्ष केले आहे हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीअंती केंद्राचा मान्य झालेला निधी मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१२-०२-२०१८) : (१), (२) व (३) केंद्र शासनाने वार्षिक नियतव्यय कळविल्यानंतर सदर रक्कमेचा वार्षिक कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करण्याची प्रचलित पद्धत आहे. तथापि, योजनेची अंमलबजावणी पारदर्शक पद्धतीने व आर्थिक वर्षात पूर्ण होण्याच्या दृष्टीने दि. १० जानेवारी, २०१७ च्या राज्यस्तरीय मान्यता समितीच्या बैठकीत केंद्र हिस्सा रु.४२९ कोटी व राज्य हिस्सा रु. २७१ कोटी अशा एकूण रु. ७०० कोटी रक्कमेच्या कार्यक्रमास समितीची मान्यता घेण्यात आली व केंद्र शासनास कळविण्यात आली होती.

केंद्र शासनाने रु. ३८० कोटी एवढ्या केंद्र हिश्याच्या नियतव्यय मंजूर केल्याचे दि.१२ एप्रिल, २०१७ च्या पत्रान्वये कळविले व सदर हप्त्याचा निधीपैकी पहिल्या हप्त्याचा ५०% निधी रु.१९० कोटी दि.१४ जून, २०१७ च्या पत्रान्वये राज्यास वितरीत केला आहे.

(४) उर्वरित निधी वितरणासाठीचा प्रस्ताव केंद्र शासनास दि. ३० डिसेंबर, २०१७ च्या पत्रान्वये सादर करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शेतकऱ्यांना हवामानाचा अचूक अंदाज मिळण्याबाबत राज्य शासनाने राज्यभर
स्वयंचलित हवामान केंद्र स्थापन करण्याचा घेतलेला निर्णय**

(३१) १६०१५ (२७-१२-२०१७). श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शेतकऱ्यांना हवामानाचा अचूक अंदाज मिळावा म्हणून राज्य शासनाने महावेध प्रकल्पा अंतर्गत राज्यभर स्वयंचलित हवामान केंद्र स्थापन करण्याचा निर्णय घेतल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर योजने अंतर्गत पहिले स्वयंचलित हवामान केंद्र नागपुरात उभारण्यात आले असून ते स्वयंचलित हवामान केंद्र ५ महिन्यातच चोरीला गेले आहे, हेही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर योजने अंतर्गत राज्यभरामध्ये २०१९ स्वयंचलित हवामान केंद्र उभारण्यात येणार आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, संपूर्ण राज्यभरामध्ये स्वयंचलित हवामान केंद्र कधीपर्यंत उभारण्यात येतील,
- (५) असल्यास, चौकशीअंती उभारण्यात आलेल्या स्वयंचलित हवामान केंद्राच्या सुरक्षेच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुडकर (०७-०२-२०१८) : (१) दि.०८ मार्च, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये राज्यातील प्रत्येक महसूल मंडळ स्तरावर सार्वजनिक-खाजगी भागीदारीतून स्वयंचलित हवामान केंद्र (महावेध प्रकल्प) स्थापन करण्यास मंजूरी प्रदान करण्यात आली.

- (२) होय, सदर स्वयंचलित हवामान केंद्रामधील सोलर पॅनलची चोरी झालेली असून, प्रकल्पाच्या सेवा पुरवठादार संस्थेने नव्याने पॅनल बसवून स्वयंचलित हवामान केंद्र कार्यान्वित केले आहे.
- (३) सदर प्रकल्पांतर्गत राज्यातील २०६५ स्वयंचलित हवामान केंद्र उभारण्यात येणार आहेत.
- (४) राज्यातील २०६५ महसूल मंडळांपैकी २०४४ महसूल मंडळांमध्ये स्वयंचलित हवामान केंद्राची उभारणी झाली असून उर्वरित २१ महसूल मंडळांमध्ये हवामान केंद्र उभारण्याचे काम प्रगतीपथावर आहे.
- (५) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने राज्यातील सर्व महसूल मंडळ स्वयंचलित हवामान केंद्र उभारणीचे काम पूर्ण झाल्यानंतर संबंधित पुरवठादार विमा संरक्षण घेणार असून तदनंतर स्थानिक स्वराज्य संस्थेने उपभोक्ता म्हणून संसाधनाचे संरक्षण करणे अपेक्षित आहे.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हातकणंगले (जि.कोल्हापूर) तालुक्यातील कृषी यांत्रिकी योजनेअंतर्गत कृषी विभागामार्फत
पुरविल्या जाणाऱ्या औजारासाठीचे अनुदान वितरित करण्याबाबत**

(३२) १६०३५ (२७-१२-२०१७). श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंबा कळवा) :

सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हातकणंगले (जि.कोल्हापूर) तालुक्यातील कृषी यांत्रिकी योजनेअंतर्गत कृषी विभागामार्फत पुरविल्या जाणाऱ्या औजारासाठी ८३ लाखाचे अनुदान देय असतानाही तालुक्यातील केवळ ४५० शेतकऱ्यांचे ११ लाख रुपये जमा झाले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त योजनेच्या लाभासाठी शासनाने कोणत्या अटी व शर्ती विहित केल्या आहेत तसेच या योजनेअंतर्गत कोणकोणत्या बाबीसाठी अनुदान दिले जाते,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रश्न भाग (१) बाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीअंती उर्वरित लाभार्थ्यांवर अनुदान वितरित करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१२-०२-२०१८) : (१) नाही. सन २०१७-१८ या वर्षात पुर्वसंमती प्राप्त ९८ अर्जदारांपैकी अवजारे खरेदी करून अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर केलेल्या ६३ लाभार्थ्यांना रु.४५.६० लाख एवढ्या रकमेच्या अनुदानाचे वाटप करण्यात आले आहे.

(२) योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी दि १३ एप्रिल, २०१७ च्या शासन निर्णयान्वये कार्यपद्धती विहित करण्यात आली आहे. सदर शासन निर्णयानुसार, योजनेचा लाभ घेण्यासाठी अर्जदाराने खालील कागदपत्रांची पूर्तता करणे व खरेदी प्रक्रीया अवलंबणे आवश्यक आहे.

(अ) कागदपत्रे:

i. ७/१२ व ८-अ चा दाखला

ii. अर्जदार अनुसूचित जाती/जमाती प्रवर्गातील असल्यास प्राधिकृत अधिकाऱ्याचे वैध जात प्रमाणपत्र

iii. आधार कार्डची झेरॉक्स प्रत

iv. बँक खाते पासबुकाच्या प्रथम पृष्ठाची स्वयं साक्षांकित प्रत.

(ब) खरेदी प्रक्रीया:

i. लाभार्थी शेतकऱ्याने औजाराची खरेदी पूर्ण रक्कम भरून खुल्या बाजाराजून कॅशलेस पद्धतीने करणे आवश्यक आहे. यासाठी शेतकऱ्याने विक्रेत्याला देयकाची अदायगी आधार क्रमांकाशी निगडित स्वतःच्या बँक खात्यातून एमएफटी/आरटीजीएस/आयएमपीएस/धनादेश/धनाकर्षणाद्वारे करणे आवश्यक आहे.

ii. यंत्र/औजार BIS अथवा अन्य सक्षम संस्थांनी निश्चित केलेल्या प्रमाणाकानुसार/ तांत्रिक निकषानुसार असल्याचे केंद्र व राज्य शासनाच्या तपासणी यंत्रणेचे प्रमाणपत्र आवश्यक आहे.

(क) अनुदानासाठी अनुज्ञेय बाबी:

i. ट्रॅक्टर/मिनी ट्रॅक्टर

ii. ट्रॅक्टरचलीत/स्वयंचलित औजार- १.पॉवर टिलर २. रोटाव्हेटर ३. कल्टीव्हेटर ४.सर्व प्रकारचे प्लॅटर ५. मळणी यंत्र ६. भात लावणी यंत्र ७. भात मळणी यंत्र ८. मिनी भात मिल ९.पॉवर विडर १०. रिपर व रिपर कम बाईंडर ११. दाल मिल व पुरक यंत्र १२. कापूस पहाटी श्रेडर १३. उस पाट कुटटी/श्रेडर/मल्वर १४ ट्रॅक्टर चलीत फवारणी यंत्र १५. मिस्ट ब्लोअर १६ सब सॉईलर

(३) प्रश्न भाग-१ प्रमाणे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**धामणी (ता.राधानगरी, जि.कोल्हापूर) मध्यम प्रकल्पाच्या कामास
सुरुवात करण्यास त्वरित निधीची तरतूद होण्याबाबत**

(३३) १६२३५ (२९-१२-२०१७). श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय मदत व पुर्नवसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धामणी (ता.राधानगरी, जि.कोल्हापूर) मध्यम प्रकल्पास ७८२ कोटी रुपयांची मंत्रीमंडळाची मान्यता मिळूनही अद्याप प्रकल्पाचे पुर्नवसनाचे पश्न मार्गी लावून प्रकल्पाचे काम तातडीने मार्गी लावण्याकरीता मा.मंत्री महसूल, मदत व पुर्नवसन यांच्या अध्यक्षतेखाली बैठक होवूनही प्रशासनाकडून कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुर्नवसन करण्यासाठी चौके, मानबेट या बुडीत क्षेत्रातील प्रकल्पग्रस्तांचे व धरण पायामध्ये बसलेल्या राई येथील २२ घरांचा प्रश्न मार्गी लावण्याबाबत सुचना मंत्री मदत पुर्नवसन यांनी प्रशासनाला करून ३ महिन्याहून अधिक कालावधी लोटूनही कोणतीही कार्यवाही झाली नाही हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, धरण पायातील २२ घरांना खास बाब म्हणून इतर प्राथमिक सुविधा देण्याबाबत प्रस्ताव तात्काळ शासनास सादर करण्याचे निर्देश मंत्री मदत पुर्नवसन यांनी देवूनही अद्याप या प्रस्तावावर कोणतीही कार्यवाही झाली नाही हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, धामणी मध्यम प्रकल्पाचे पुर्नवसनाचे प्रश्न तातडीने मार्गी लावून प्रकल्पाच्या कामास सुरुवात करण्यास त्वरित निधीची तरतूद होण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२३-०२-२०१८) : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

मौजे राई येथील २७ घरांचा मोबदला देण्याबाबत आवश्यक प्रस्ताव महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांचेकडे मान्यतेसाठी सादर करण्यात आला आहे.

(४) धामणी प्रकल्पासाठी सन २०१७-१८ या वर्षाकरीता रुपये १० कोटी इतका निधी मंजूर करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ परभणी या ठिकणी सहाय्यक प्राध्यापक
(कृषी अर्थशास्त्र) या पदाची भरतीतील गुणवंत उमेदवारास न्याय मिळण्याबाबत**

(३४) १७२८६ (२७-१२-२०१७). श्री.तानाजी मुटकले (हिंगोली) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ परभणी या ठिकणी सहाय्यक प्राध्यापक (कृषी अर्थशास्त्र) या पदाची भरती दिनांक १४ जुलै, २०१६ रोजी झाली अन्य इतर उमेदवाराच्या कागदपत्रांची छाननी न करता व गुण असलेल्या उमेदवारास डावलून कमी उमेदवाराची निवड केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या भरतीसाठी ५ उमेदवारांना दिनांक १४ जुलै, २०१६ रोजी मुलाखती करिता बोलवले होते पण त्यातील निवड झालेल्या व कमी गुण असलेल्या उमेदवाराचे वरील अधिष्ठाता यांचे वर्गमित्र असल्याने ही निवड झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, ज्या गुणवंत उमेदवारावर जाणीवपूर्वक अन्याय झाला आहे व त्या उमेदवारांनी या प्रकरणाची चौकशी करण्यात यावी यासाठी विद्यापीठाचे कुलगुरु यांना निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, चौकशीअंती गुणवंत उमेदवारास न्याय मिळावा यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०२-०२-२०१८) : (१) नाही. हे खरे नाही.

(२) नाही. खरे नाही.

याबाबत विद्यापीठ अवलंबित असलेल्या विहित निवड प्रक्रियेमार्फत गुणानुक्रमे पाच उमेदवारांना मुलाखतपत्र देण्यात आले होते. मुलाखतीअंती निवड समितीने योग्य उमेदवारांची निवड केली आहे.

- (३) निवेदन प्राप्त झाले आहे.
- (४) कृषि परिषद यांचेमार्फत प्राप्त झालेल्या चौकशी अहवाल मा.राज्यपाल तथा कुलपती यांच्या कार्यालयास आदेशार्थ सादर केला आहे.
- (५) तूर्तास सादर प्रकरणी न्यायालयीन प्रकरण उदभवले आहे. प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

उचंगी (ता.आजरा, जि.कोल्हापूर) प्रकल्पात विस्थापित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्तांबाबत

(३५) १७३८८ (२९-१२-२०१७). श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) उचंगी (ता.आजरा, जि.कोल्हापूर) प्रकल्पात विस्थापित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्तांसाठी दि. २३ ऑगस्ट, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या कार्यशाळेत उचंगी प्रकल्पात विस्थापित होणाऱ्या शेतकऱ्यांनी आपल्या मागण्यांचे निवेदन प्रकल्प अधिकाऱ्यांना दिले आहे, हेही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीअंती उचंगी प्रकल्पात विस्थापित होणाऱ्या शेतकऱ्यांनी केलेल्या मागण्यांबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२३-०२-२०१८) : (१) अंशतः खरे आहे. उचंगी प्रकल्पग्रस्तांच्या अडीअडचणी सोडविण्या संदर्भात दि. १३.९.२०१७ रोजी प्रकल्पग्रस्तांचे शिबीर आयोजित करण्यात आले होते.

(२) होय.

(३) सदर शिबीरात संकलन दुरुस्तीबाबतचे २२ प्रकल्पग्रस्तांचे अर्ज निकाली काढण्यात आले असून, उर्वरित २२ प्रकल्पग्रस्तांचे अर्ज फेरतपासणीसाठी उपविभागीय अधिकारी, आजरा-भूदरगड यांचेकडे पाठविण्यात आले आहेत. तसेच ९ प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी जमीन वाटप करण्यास मंजूरी देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आटपाडी (जि.सांगली) तालुक्यातील डाळींब बागांत तेल्या रोगाचा प्रादुर्भाव झाल्याबाबत

(३६) १७५२० (२७-१२-२०१७). **श्री.अनिल बाबर (खानापूर) :** सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आटपाडी (जि. सांगली) तालुक्यातील डाळींब बागांत माहे ऑक्टोबर, २०१७ च्या सुमारास तेल्या रोगाचा प्रादुर्भाव झाला आहे हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, तेल्या रोग होण्याची कारणे काय आहेत, यामुळे शेतकऱ्यांचे किती नुकसान झाले आहे,
- (३) असल्यास, या रोगाचा प्रादुर्भाव रोखण्याकरीता शासनाने कोणती तातडीची उपाययोजना केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०७-०२-२०१८) : (१) अंशतः खरे आहे.

अल्प प्रमाणात तेल्या रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आला आहे.

(२) ऑक्टोबर महिन्यातील उष्णतेमुळे जिवाणूजन्य रोगाची रोगकारक क्षमता वेगाने वाढलेली असते. तापमानात वारंवार बदल होत असल्यामुळे आर्द्रतेतही बदल होतो. त्यामुळे रोगास पूरक असे सुक्ष्म वातावरण तयार होते. याच कालावधीत मध्यम सरीमुळे रोगाचा प्रसार वाढल्याचे दिसून आले आहे. आटपाडी तालुक्यातील डाळींब पिकाखालील एकुण २५१५ हेक्टर क्षेत्रापैकी ५५३.३० क्षेत्रावर तेल्पा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आला आहे.

(३) फलोत्पादन पिकावरील कीड व रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसॅप) अंतर्गत प्रत्येक आठवड्यात निश्चित केलेल्या बागांमध्ये ठराविक दिवशी निरीक्षण नोंदविली जातात. सदर निरीक्षणांनुसार पिक संरक्षण उपाय योजनांबाबत प्रचार व प्रसिध्दी करण्यात येते. फळपिकाची लागवड महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांच्या शिफारशीप्रमाणे, योग्य अंतरावर करण्यासंबंधी मार्गदर्शन करण्यात येते. त्याचप्रमाणे डाळींब पिकावरील तेलकट डाग रोगाचा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी मृग बहार ऐवजी हस्त किंवा आंबे बहार घेणेबाबत तसेच पाण्याचे सुयोग्य नियोजन करण्याबाबत शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठवाडा विभागातील ३१२ गावांची पैसेवारी ५० टक्क्यांपेक्षा कमी नोंद झाली असल्याबाबत.

(३७) ९८१६४ (२९-१२-२०१७). श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.नसीम खान (चांदिवली), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.शिवाजीराव कर्डिले (राहुरी), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मराठवाडा विभागातील ३१२ गावांची पैसेवारी ५० टक्क्यांपेक्षा कमी नोंदली गेली असून यासंबंधीचा अहवाल राज्य शासनास सादर करण्यात आला असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, औरंगाबाद जिल्ह्यात ९३ व परभणी जिल्ह्यात २१८ गावांत दुष्काळ कायम आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने निर्णय घेऊन सदर गावांत दुष्काळी उपाययोजना लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे ,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२०-०२-२०१८) : (१) हे खरे आहे.

(२) खरीप पिकांची अंतिम पैसेवारी दिनांक १५ डिसेंबर, २०१७ रोजी जाहीर करण्यात आली असून औरंगाबाद विभागातील एकूण ८५२५ गावांपैकी ३५७७ गावांची पैसेवारी ५० पैशांपेक्षा कमी

आहे. महसूल व वन विभाग शासन निर्णय दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ अन्वये दुष्काळ घोषित करण्याची कार्यपध्दती विहित करण्यात आली आहे. सुधारित निकष व कार्यपध्दती विचारात घेऊन राज्यात दुष्काळ जाहीर करण्याबाबतची कार्यवाही करण्यात आली आहे. सन २०१७ खरीप हंगामात औरंगाबाद विभागामध्ये दुष्काळ जाहीर करण्यात आलेला नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदेड जिल्ह्यात किटकनाशक विक्री केंद्राच्या तपासणीसाठी महसूल व कृषी विभागाच्या अधिका-यांमार्फत विशेष पथकाची स्थापना करण्यात आली असल्याबाबत

(३८) ९८१९० (२७-१२-२०१७). श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्ह्यात किटकनाशक विक्री केंद्राच्या तपासणीसाठी महसूल व कृषी विभागाच्या अधिका-यांमार्फत विशेष पथकाची स्थापना करण्यात येऊन विक्री केंद्राच्या तपासणीची व्यापक मोहीम हाती घेण्यात आली असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या मोहिमेंतर्गत विक्री केंद्राच्या तपासणीत त्रुटी आढळून आलेल्या किटकनाशकांच्या कंपन्यांवर शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०९-०२-२०१८) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) नांदेड जिल्ह्यात किटकनाशक विक्री केंद्रांच्या तपासणी दरम्यान किटकनाशक विक्रेते यांची तपासणी केल्यावर दोषी आढळून आलेल्या एकूण १८१ विक्रेत्यांच्या किटकनाशक साठ्यास विक्री बंद आदेश देण्यात आलेले असून त्याची किंमत रु. ४.७८ कोटी इतकी आहे. तसेच दोन विक्रेत्यांचे परवाने निलंबित करण्यात आलेले आहेत. मोहिमेंतर्गत १३२ किटकनाशकांचे नमुने काढून किटकनाशक प्रयोगशाळेकडे पाठविण्यात आलेले आहेत. त्यासंदर्भातील विश्लेषण अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर अप्रमाणित आढळून आलेल्या नमुन्यांप्रकरणी कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

गडचिरोली जिल्ह्यातील फक्त १३ गावातील पैसेवारी ५० पैशापेक्षा कमी असल्याबाबत

(३९) ९८५०९ (२९-१२-२०१७). श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाने ३ नोव्हेंबर, २०१५ च्या आदेशानुसार सन २०१७-१८ मधील खरीप पिकांची हंगामी पैसेवारी जाहिर केली असून गडचिरोली जिल्हयातील फक्त १३ गावातील पैसेवारी ५० पैशापेक्षा कमी असल्याचे नुकतेच माहे ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जिल्हयात १६८८ गावे असून खरीप पिकांची १५३९ गावे आहे तर यापैकी ६० गावात पिके नाही हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, ५० पैशाच्या आतील १३ गावे असून ५० पैशाच्यावर पैसेवारी असलेल्या गावांची संख्या १४६६ एवढी आहे हे खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, त्यानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२७-०२-२०१८) : (१) हे खरे आहे.

गडचिरोली जिल्हयातील हंगामी पैसेवारीनुसार १३ गावातील पैसेवारी ५० पैशांपेक्षा कमी आहे.

(२) व (३) हे खरे आहे.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोलाचे विभाजन करून
पूर्व विदर्भात नवे कृषी विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत**

(४०) ९८९९१ (२७-१२-२०१७). श्री.राजु तोडसाम (अर्णी), श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोलाचे विभाजन करून पूर्व विदर्भात नवे कृषी विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत कार्यवाही सुरू होती परंतु याबाबतचा शासन निर्णय अद्यापही झालेला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीअंती तात्काळ कृषी विद्यापीठाचे विभाजन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२३-०२-२०१८) : (१), (२) व (३) कृषी विद्यापीठाच्या विभाजनाबाबत व्यवहार्यता तपासण्याचे काम सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पाचोरा- भडगांव मतदार संघातील लाभक्षेत्रातील शेतकऱ्यांना शासनाच्या दुष्काळी वा टंचाई अनुदानात समावेश करण्याबाबत

(४१) ९९३३० (२९-१२-२०१७). श्री.किशोर पाटील (पाचोरा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाचोरा- भडगांव मतदार संघातील लाभक्षेत्रातील शेतकऱ्यांना शासनाच्या दुष्काळी वा टंचाई अनुदानात समावेश करण्याबाबतचे लेखी निवेदन स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१७ रोजी च्या सुमारास मा.महसूल मंत्री, मा.कृषि मंत्री यांना दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीअंती पाचोरा-भडगांव मतदार संघातील लाभक्षेत्रातील शेतकऱ्यांना शासनाच्या दुष्काळी वा टंचाई अनुदानात समावेश करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२७-०२-२०१८) : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) दुष्काळ व्यवस्थापन संहिता २०१६ व शासन निर्णय दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ मधील निकषात सदर दोन तालुके बसत नसल्यामुळे खरीप २०१७ च्या हंगामात या तालुक्यात दुष्काळ जाहीर करण्यात आलेला नाही. त्यामुळे या दोन तालुक्यांना दुष्काळी अनुदान मंजूर करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठवाड्यातील सर्व जिल्ह्यात मागील पावसाळ्याच्या सरासरीपेक्षा कमी पाऊस झाल्याने शेतकऱ्यांना तातडीची मदत व नुकसानभरपाई देण्याबाबत

(४२) ९९३५८ (२९-१२-२०१७). श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मराठवाड्यात मागील पावसाळ्यात ७६ पैकी ३२ तालुक्यात ७० ते ८० मी.मी.पाऊस झाला पावसाळ्याच्या १२० दिवसांपैकी फक्त ४८ दिवस पाऊस झाला व ७२ दिवस कोरडे गेल्यामुळे व परतीच्या पावसाची अपेक्षा असताना तो न आल्यामुळे दुष्काळाची भीषण परिस्थिती निर्माण झाली आहे हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
(३) असल्यास, चौकशीअंती शेतकऱ्यांना तातडीची मदत व नुकसानभरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२७-०२-२०१८) : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही

धुळे येथे दुष्काळ जाहिर करून दुष्काळी उपाययोजना लागू करण्याबाबत

(४३) ९९४७५ (२९-१२-२०१७). श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.नसीम खान (चांदिवली) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) धुळे येथे सुरुवातीपासूनच पाऊस कमी झाल्यामुळे निम्म्यापेक्षा अधिक गावांची पैसेवारी ५० टक्क्यांपेक्षा कमी आली असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
(३) असल्यास, चौकशीअंती शासनाने धुळे येथे दुष्काळ जाहिर करून दुष्काळी उपाययोजना लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,
(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२७-०२-२०१८) : (१) हे खरे नाही. धुळे जिल्ह्यातील ६७६ गावांपैकी १९१ गावांची अंतिम पैसेवारी पैशांपेक्षा कमी आलेली आहे.

- (२) व (३) दुष्काळ व्यवस्थापन संहिता २०१६ व शासन निर्णय दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ मधील निकषात धुळे जिल्ह्यातील तालुके बसत नसल्याने धुळे जिल्ह्यात दुष्काळ जाहिर करण्यात आलेला नाही. त्यामुळे धुळे जिल्ह्यात दुष्काळी उपाययोजना लागू करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.
(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रिटेवाडी (ता.करमाळा, जि.सोलापूर) गावाला मुख्य रस्त्यापासून जाणारा रस्ता मंजूर करण्याबाबत

(४४) ९९८३१ (२९-१२-२०१७). श्री.नारायण पाटील (करमाळा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रिटेवाडी (ता.करमाळा, जि.सोलापूर) हे गाव उजनी धरणामुळे सन १९७६ साली पुनर्वसीत होऊन ४१ वर्षे झाली तरीही सदर गावाला मुख्य रस्त्यापासून जाणारा रस्ता शासनाने मंजूर करावा अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी व ग्रामस्थांनी राज्याचे मदत व पुनर्वसन मंत्री यांच्याकडे सातत्याने लेखी पत्राव्दारे केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुसार सदर गावाला मुख्य रस्त्यापासून जाणारा रस्ता मंजूर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१५-०२-२०१८) : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) व (३) होय, रिटेवाडी या गावाचे मुख्य रस्त्यापासून अंतर १.६ कि.मी. असून यापैकी १ किमी खडीकरण रस्ता जिल्हा परिषदेकडून यापूर्वी करण्यात आला आहे. उर्वरित ०.६ किमी रस्त्यासाठी आवश्यक जमीन देण्यास संबंधित शेतकऱ्यांनी विरोध दर्शविला असल्याने सक्तीने/अगर संमती मिळाल्यास खाजगी वाटाघाटीने भूसंपादनाची कार्यवाही करण्यात येत असून, तदनंतर सदर कामाच्या अंदाजपत्रकाला शासन स्तरावरून प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्याचे नियोजित आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतमालाला हमीभाव देण्यासाठी स्वतंत्र मंत्रालयाची निर्मिती करण्याबाबत

(४५) १००८८२ (२७-१२-२०१७). श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शेतमालाला हमीभाव ठरविण्यासाठी स्वतंत्र मंत्रालयाची स्थापना करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी माहे जून-जुलै, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान सभागृहात केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीअंती स्वतंत्र मंत्रालय स्थापन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०९-०२-२०१८) : (१), (२), (३) व (४) शेतमालाला हमीभाव ठरविण्यासाठी स्वतंत्र मंत्रालयाची स्थापना करण्याबाबतचा कोणताही प्रस्ताव कृषी विभागाकडे अथवा "राज्य कृषी मूल्य आयोग कक्षास" प्राप्त झालेला नाही. तशा प्रकारचा कोणताही प्रस्ताव राज्य शासनाच्या विचाराधीन नाही.

गोंदिया जिल्ह्यात दुष्काळी परिस्थितीत जास्त आणेवारी दाखविल्याबाबत

(४६) १०१४८६ (२९-१२-२०१७). श्री.विजय रहांगडाले (तिरोडा), श्री.चरण वाघमारे (तुमसर), श्री.राजेश काशीवार (साकोली) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गोंदिया जिल्ह्यात यावर्षी सरासरी पावसाचे प्रमाण ७५० मी.मी. पाउस पडल्यामुळे धानासह सर्वच पिकांचे नुकसान झाले अशा परिस्थितीत महसूल विभागातर्फे कोणत्याही प्रकारचे सर्वे न करता ५६ पैसे आणेवारी दाखविली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीअंती सर्वे न करता चुकीची आणेवारी दाखविणाऱ्या अधिकाऱ्यावर कारवाई करण्याबाबत तसेच शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२६-०२-२०१८) : (१) गोंदिया जिल्ह्याची दि.३०.९.२०१७ ची नजर अंदाज पैसेवारी ५६ पैसे अशी असून दि.३१.१२.२०१७ ची अंतिम पैसेवारी ४४ पैसे आहे.

(२), (३) व (४) गोंदिया जिल्ह्यातील गोंदिया, तिरोडा व गोरेगाव या तालुक्यामध्ये मध्यम स्वरूपाचा दुष्काळ घोषित करण्यात आला आहे. त्या तालुक्यातील बाधित शेतकऱ्यांना निविष्टा अनुदान देण्याबाबत कार्यवाही प्रस्तावित आहे.

मौजा डोंगरगाव (ता.मोहाडी, जि.भंडारा) येथे कृषी विभागाच्या जागेवर कृषी महाविद्यालयासाठी निधी उपलब्ध करण्याबाबत

(४७) १०२१४२ (२७-१२-२०१७). श्री.चरण वाघमारे (तुमसर), श्री.रामचंद्र अवसरे (भंडारा), श्री.विजय रहांगडाले (तिरोडा), श्री.कृष्णा गजबे (आरमोरी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजा डोंगरगाव (ता.मोहाडी, जि.भंडारा) येथे कृषी विभागाच्या जागेवर कृषी महाविद्यालयासाठी निधी उपलब्ध करण्याबाबतचे निवेदन स्थानिक लोकप्रतिनिधीने मा.वित्त व नियोजन मंत्री यांना दिनांक ०१ जून, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास दिले हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीअंती मौजा डोंगरगाव (ता.मोहाडी, जि.भंडारा) येथे कृषी विभागाच्या जागेवर कृषी महाविद्यालयासाठी निधी उपलब्ध करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०६-०२-२०१८) : (१) होय.

(२) व (३) भंडारा जिल्ह्यात मौजा डोंगरगाव ता.मोहाडी येथे कृषि महाविद्यालय अद्याप स्थापन झालेले नाही. यास्तव सदर महाविद्यालयासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नेवासा तालुका कृषी अधिकारी यांनी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान सन २०१५-१६ मध्ये केलेल्या लाखो रुपये गैरव्यवहाराची चौकशी करणे बाबत

(४८) १०२३९८ (२७-१२-२०१७). श्री.ओमप्रकाश ऊर्फ बच्चू कडू (अचलपूर), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी), श्री.विनायकराव जाधव-पाटील (अहमदपूर), श्री.शिरीषदादा चौधरी (अमळनेर), श्री.बाळासाहेब मुरकुटे (नेवासा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नेवासा तालुका कृषी अधिकारी यांनी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान सन २०१५-१६ मध्ये केलेल्या लाखो रुपये गैरव्यवहाराची चौकशी करून त्याचा अहवाल ८ दिवसात शासनास सादर करण्याचा निर्णय कृषी सहसंचालक महाराष्ट्र शासन आणि विभागीय कृषी संचालक पुणे यांचेकडून घेण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरचा चौकशी अहवाल शासन पटलावर ठेविल काय,

(३) असल्यास, या अहवालात गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आले असल्यास दोषी अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२३-०२-२०१८) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) चौकशी अहवाल सादर करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

करमाळा तालुका कृषी अधिकारी कार्यालयाची इमारत बांधण्याच्या कामासाठी निधीची तरतूद करण्याबाबत

(४९) १०२६७७ (२७-१२-२०१७). श्री.नारायण पाटील (करमाळा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) करमाळा तालुका कृषी अधिकारी कार्यालयाची इमारत बांधण्याचा प्रस्ताव सादर करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी केलेल्या वारंवार मागणीच्या अनुषंगाने मा.कृषीमंत्री यांनी संबंधित कृषी अधिकाऱ्यांना निर्णयात्मक कार्यवाहीचे आदेश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, चौकशीअंती कार्यालयाची इमारत बांधण्याच्या कामासाठी निधीची तरतूद करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२२-०२-२०१८) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) तालुका कृषी अधिकारी, करमाळा यांचे कार्यालयासाठी जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांचेकडे करण्यात आलेल्या पाठपुराव्यानुसार महसूल विभागाने तहसिलदार, करमाळा यांचे प्रशासकीय संकुलात सिटी सर्वे क्र.३९२५ मधील एकूण १२०० चौ.मी. जागेपैकी २००० चौ.फुट जागा देण्याचे प्रस्तावित केले आहे. इमारत बांधणीसाठी आवश्यक प्रस्ताव, मुल्यांकन प्रमाणपत्र, ना-हरकत प्रमाणपत्र इ.बाबींवर कार्यवाही पूर्ण झाली आहे. जागेची मोजणी व नकाशा कृषि विभागाच्या नावे झाल्यानंतर इमारत बांधकामासंबंधी पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ जिल्हयातील शेतकरी औषध फवारणीच्या विषबाधेमुळे मृत्यू पावले
नसल्याचे युनायटेड फॉस्फरस लिमिटेडचे अध्यक्ष व क्रॉप प्रोटेक्शन
फेडरेशन ऑफ इंडियाच्या अहवालात जाहिर केल्याबाबत**

(५०) १०३०४२ (२७-१२-२०१७). श्री.बळीराम सिरसकार (बाळापूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्हयातील शेतकरी औषध फवारणीच्या विषबाधेमुळे मृत्यू पावले नसल्याचे युनायटेड फॉस्फरस लिमिटेडचे अध्यक्ष व क्रॉप प्रोटेक्शन फेडरेशन ऑफ इंडियाच्या अहवालात जाहिर करण्यात आले असल्याचे दिनांक १० नोव्हेंबर, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शेतक-यांच्या मृत्युची व इतर बाबींची शासनस्तरावर सखोल चौकशी करण्यात आली आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यामध्ये फवारणी करतांना विषबाधा होऊन मृत्यू पावलेल्या शेतक-यांचा मृत्यू व कुटूंबीयांची अवहेलना करण्यात येत असून यात सर्व शासकीय यंत्रणा सहभागी आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शेतक-यांची अवहेलना करणा-या या संबंधित यंत्रणेविरुद्ध काय कारवाई वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०१-०२-२०१८) : (१) क्रॉप केअर फेडरेशन ऑफ इंडिया ही संस्था खाजगी संस्था आहे. सदर संस्थेने त्यांच्या निवेदनात नमूद केलेले आहे की, रक्ताच्या नमुन्यात किटकनाशकांचा उर्वरित अंश आढळून आलेला नाही.

(२) होय.

यवतमाळ जिल्हयामध्ये क्कटकनाशक फवारणीमुळे झालेल्या विषबाधा प्रकरणाची चौकशी करण्याकरीता दिनांक १३/१०/२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये विभागीय (महसूल) आयुक्तांच्या अध्यक्षतेखाली शासन स्तरावरून विशेष तपास पथकाची स्थापना करण्यात आली असून सदर तपास पथकाने त्यांचा अहवाल शासनास सादर केलेला आहे. सदर अहवालाची छाननी करण्यात येत आहे.

(३) हे खरे नाही.

यवतमाळ जिल्हयातील मृत शेतकरी/ शेतमजूर यांच्या कुटुंबियांना मा.मुख्यमंत्री सहाय्यता निधीमधून प्रत्येकी रु. २ लाख याप्रमाणे आर्थिक मदत देण्यात आलेली आहे.

मृत शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात विमा योजनेतर्गत मदत देण्यासाठी एकूण १२ प्रस्ताव प्राप्त असून त्यापैकी ६ मंजूर, ३ नामंजूर आणि ३ प्रस्ताव कार्यवाहीत आहेत.

यवतमाळ जिल्हयामध्ये बळीराजा चेतना अभियानातर्गत क्कटकनाशकांच्या फवारणीमुळे बाधित झालेल्या ४०२ शेतकरी व ४२६ शेतमजूर (अशा एकूण ८२८) यांना प्रत्येकी रु. ५०००/- प्रमाणे मदत देण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.